

Leo Smit Stichting

De Leo Smit Stichting is een kenniscentrum voor iedereen die meer wil weten over componisten die tijdens de Tweede Wereldoorlog vervolgd zijn. Hun werk is door hun geschiedenis in vergetelheid geraakt. De stichting doet onderzoek, spoort het werk van deze componisten op en publiceert het samen met uitgevers en andere partners. Zo worden leven, werk en context van deze componisten toegankelijk gemaakt. Daarnaast is de Leo Smit Stichting organisator van de Uilenburger Concerten. Om de geprogrammeerde werken reliëf en context te geven wordt werk van tijdgenoten naast het eigenlijke repertoire geprogrammeerd. Omdat het werk vaak tot de voorhoede van de muziekcultuur van de twintigste eeuw behoorde, programmeert de stichting hiernaast ook hedendaagse componisten. Een vaste kern van musici heeft zich in het repertoire verdiept en zich daarin gespecialiseerd. Als Leo Smit Ensemble geven zij regelmatig concerten op verschillende podia in binnen- en buitenland.

Plannen

- *Kenniscentrum*

De komende periode wil de Leo Smit Stichting de website, volgens de stichting het kloppend hart van het kenniscentrum, uitbreiden door het mogelijk te maken geluidsopnames via de site te beluisteren en kunnen musici en programmeurs informatie vinden over het repertoire en waar bladmuziek en opnames verkrijgbaar zijn.

- *Concerten*

De frequentie van de concerten wordt teruggebracht van acht naar zes per seizoen. Van deze concerten wordt er één speciaal op toeristen gericht en heeft één concert een link met educatie. Het streven is om elk seizoen twee Uilenburger Concerten te herhalen op een locatie elders in het land. Met een aantal lezingen wordt steeds een uit te voeren sleutelcompositie behandeld en ten gehore gebracht. De stichting streeft ernaar een jonger en breder concertpubliek te bereiken, door onder andere de introductie van een nieuwe concertvorm – het theaterconcert – waarin een samenwerking wordt aangegaan met acteurs en voordrachtskunstenaars. De stichting wil per seizoen één theaterconcert organiseren. Daarnaast wordt de komende jaren samengewerkt met lokale bewonersverenigingen en het Stadsdeel Centrum om de band met de Joodse buurt te versterken.

- *Componisten Salons*

Het Leo Smit Ensemble gaat, in het kader van talentontwikkeling, de komende jaren meewerken aan de Componisten Salons. Deze masterclasses met publiek voor jonge of beginnende componisten zijn een samenwerking van het Genootschap van Nederlandse Componisten, de Leo Smit Stichting en het Bethaniënklooster.

- *Zwarte Avonden*

Tijdens de oorlog werden illegale huisconcerten georganiseerd, ook wel Zwarte Avonden genoemd, waarin het werk van Joodse componisten werd uitgevoerd. De Leo Smit Stichting wil deze laagdrempelige concertvorm nieuw leven inblazen en twee maal per seizoen dergelijke concerten op historische locaties houden.

- *100 jaar Nederlandse kamermuziek*

De intentie bestaat om in 2013 opnieuw (net als in 2011) een Festival Nederlandse Kamermuziek te organiseren waarin 100 jaar Nederlandse kamermuziek wordt geprogrammeerd. Een nader thema wordt nog vastgesteld. Amsterdam zal opnieuw een belangrijke festivallocatie zijn. In het programma komt ruim aandacht voor jong talent, zowel componisten als musici.

- *Mobiele beleving*

Voor leerlingen van de onderbouw van het vmbo wordt een mobiele beleving ontwikkeld over vervolgde Joodse componisten en hun relatie met de Joodse buurt. De mobiele beleving verplaatst de deelnemer virtueel naar het verleden van de locatie waarop hij op dat moment is. In samenwerking met het Joods Historisch Museum wordt een tentoonstelling ontwikkeld over Joodse componisten in oorlogstijd. Mogelijk is een koppeling te maken met de mobiele beleving.

Advies

De Leo Smit Stichting bespeelt het kleinste podium van de stad waar muziek wordt gebracht uit deze en vorige eeuw, geconcentreerd rond vergeten Joodse componisten. Deze etnisch gemotiveerde keuze wordt gecombineerd met nieuw werk, ook van jonge componisten, hetwelk het podium levendig maakt. De uitvoeringen zijn van topkwaliteit en worden verzorgd door zeer kundige musici. De toelichtingen zijn summier maar adequaat. De aanvraag is hartverwarmend en helder, met een simpel doel: voortzetting van wat is gestart en het ontsluiten van het werk van (vergeten) Joodse componisten die in WOII vermoord of verdwenen zijn, een predicaat dat even waardevol als delicaat kan worden genoemd. Immers, een repertoire samengesteld op basis van tragische biografieën levert weliswaar welwillendheid op, maar vanuit esthetische begrippen niet altijd enerverende concerten.

Een probleem op den duur is wellicht de te kleine niche waarin de Leo Smit Stichting zich bevindt. Het zou voor de stichting een uitdaging kunnen zijn de uitgangspunten in een breder perspectief te plaatsen door ze te spiegelen aan dissidente stemmen uit andere culturen en tijden, die eveneens gebukt gingen/gaan onder een terreur. Met deze accentverschuiving zou de stichting zich sterker kunnen profileren binnen het veld aan ensembles en tevens de mogelijke bedenking weerleggen dat 'Entartete Kunst' een specialisme zou zijn.

De Leo Smit Stichting bedient een kleine groep liefhebbers waar nauwelijks beweging in lijkt te zitten. Het aantal concerten per jaar is minimaal en er zijn per jaar ook niet meer dan 500 bezoekers. Aan de andere kant heeft de Leo Smit Stichting een trouw publiek voor een bijzonder, kwetsbaar en in veel gevallen nog nieuw repertoire.

Hoewel nu pas begonnen wordt aan het binnenhalen van aanvullend publiek, ogen de plannen daartoe goed, maar staat weinig in de steigers. Er worden intenties uitgesproken, maar geen termijnen of streefdata genoemd. Om een internationaal publiek te bereiken gaat de stichting samenwerken met partners als het Joods Historisch Museum. Samenwerking tussen beide instellingen juicht de commissie toe – hoewel het een beetje aan de late kant is.

De educatieve activiteiten bleven jarenlang matig ontwikkeld, wat men niet zou verwachten van een stichting die vooral bedoeld is om de nagedachtenis van Leo Smit – en andere componisten uit dezelfde tijd – te doen herleven. De stichting is, zo blijkt uit de aanvraag, voornemens op het vlak van educatie extra inspanningen te gaan verrichten, wat de commissie als een vereiste ziet. De stichting wil ook tijd en geld steken in het aanleggen van een databank.

De begroting is realistisch en de inkomstenkant van de stichting is stabiel. Er is niemand in vaste dienst en er bestaat geen kantoorlocatie, zodat alle toegekende subsidie ten goede komt aan de kernactiviteiten. De website, waar naar wordt verwezen als allesomvattend middelpunt en bron van kennis, oogt echter mager.

Hoewel het een kleinschalig initiatief is, acht de commissie de Leo Smit Stichting belangrijk voor een stad als Amsterdam: de Joodse cultuur en geschiedenis is met de stad vervlochten en dat mag ook een muzikale vertaling kennen. De stichting voorziet in een klein maar groot belang. De commissie adviseert de gevraagde subsidie volledig te honoreren en spreekt tevens de wens uit dat de stichting het uitgangspunt verlegt en verbreedt en daarmee de oorlogsjaren emancipeert.